

TÜRK-İŞ'İN EMPERYALİSTLERLE DANSI: 1980'Lİ YILLAR

Aydınlık Gazetesi, 22 Haziran 2019

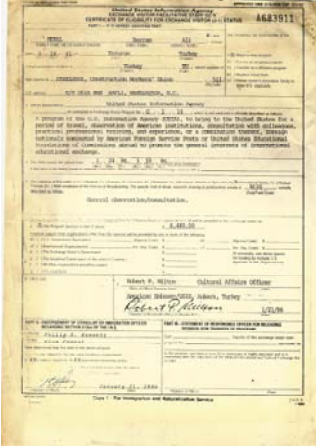
Yıldırım Koç

1980'li yıllarda emperyalist devletlerle işbirliği yapanlar, vatanseverlerle birlikte Türkiye gemisinde değildi.

Türk-İş, 1980'li yıllarda da, emperyalist ABD'nin kontrolünde olan ve istihbaratçıların cirit attığı Asya Amerika Hür Çalışma Enstitüsü (AAFLI) ile yakın bir işbirliği içindeydi. Türk-İş, bu yıllarda, bir de Pathfinder Vakfı adında karışık bir ABD örgütü ile de işbirliği yaptı. Bu örgüt, işçilere, Türk-İş aracılığıyla doğum kontrol malzemesi dağıtıyordu.

12 EYLÜL DARBESİ SONRASINDA AAFLI İLE İLİŞKİLER

12 Eylül darbesi sonrasında AAFLI'nin Türkiye'deki çalışmaları yoğunlaştırıldı. Darbeden sonra AAFLI'nin desteğiyle Türk-İş Kadınlar Bürosu kuruldu. Bazı sendikacılar ABD'ye davet edildi. Örneğin, o yıllarda Yol-İş Genel Başkanı olan ve 1992-2002 döneminde Türk-İş Genel Başkanlığı yapmış olan Bayram Meral, ABD Büyükelçiliği'nin A683911 sayılı belgesiyle, 24 Ocak 1986 tarihinde ABD'ye götürüldü. ABD belgesinde, bu gezinin masraflarının 6480 Dolar olduğu belirtiliyordu.

1982 yılında AAFLI Genel Müdürü Morris Paladino Türkiye'ye geldi. Sendikal hak ve özgürlüklerin yok edildiği koşullarda, M. Paladino, "sendikal haklarda bazı kısıtlamaların yalnız Türkiye'de değil, diğer Asya ülkelerinde de olduğunu, bunlara katlanılması gerektiğini," söyledi. (*Cumhuriyet*, 16.10.1982)

AAFLI'nin Türkiye Bürosu sorumluluğuna 1984 yılı Şubat ayında Jim Shea getirildi. 1984 yılında AAFLI'nin Türkiye'deki çalışmalarında önemli bir sıçrama yaşandı. Çalışma alanı yaygınlaşırken, AAFLI'nin düzenlediği seminerlere katılan kişi sayısında büyük artış gerçekleşti. AAFLI tarafından düzenlenen seminerlere katılan kişi sayısı 1972-1976 döneminde 1,074 kişi, 1977'de 948 kişi, 1978'de 377 kişi, 1979'da 935 kişi, 1980 yılında 929 kişi, 1981'de 1.289 kişi, 1982 yılında 1.121 kişi, 1983 yılında da 1.280 kişi iken, 1984 yılında 4.037 kişi oldu. AAFLI seminerlerine 1985'te 3287 kişi, 1986'da 1142 kişi, 1987'de 1586 kişi, 1988'de 1042 kişi, 1989'da 1376 kişi, 1990'da 1287 kişi, 1991'de 1213 kişi ve 1992 yılında da 876 kişi katıldı.

AAFLI'YE YÖNELİK ELEŞTİRİLERE RAĞMEN İŞBİRLİĞİNE DEVAM

1985 yılından itibaren Türk-İş içinde AAFLI karşıtı bir hareket başladı. Türk-İş'in 14. Genel Kurulu 1986 yılı Aralık ayı sonunda Ankara'da toplandı. Petrol-İş Genel Başkanı Cevdet Selvi'nin genel başkan adayı olduğu sendikaların, genel kurul sürecinde yayımladıkları "Çalışma Programımız" belgesinde AAFLI ile ilişkilerin kesileceği belirtiliyordu: "Asya Amerika Hür Çalışma Enstitüsü AAFLI'nin Türk-İş'le ilişkilerini keseceğiz."

Türk-İş'in 1989 yılı Aralık ayında toplanan 15. Genel Kurulu öncesinde 19 sendikanın yayınladığı ortak bildiri ("Amaçlarımız ve Türk-İş'in Görevleri") ise AAFLI konusu şu şekilde ele alınıyordu: "Türk-İş'in hükümet güdümlü AAFLI ve benzeri kuruluşlarla ilişkileri kesilmelidir."

AAFLI'ye yönelik eleştiriler TÜRK-İŞ'in tavrını belirli bir ölçüde etkiledi. AAFLI Türkiye Temsilcisi (ve CIA görevlisi olduğu ileri sürülen) Valentin B. Suazo, bu eleştiriler karşısında AAFLI'yi korumada TÜRK-İŞ'in yeterince gayretli davranmadığı görüşündeydi. Bu görüşünü, 5 Ekim 1990 tarihli bir mektupla, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz'a da bildirdi. Bu mektupta gündeme gelen diğer bir nokta da, Prof.Dr.Alpaslan Işıklı'nın gerçek bir yurtsever aydın olarak koyduğu tavidir. Bir sendikanın Rize'deki

eğitim seminerine davet edilen A.ışıklı, uçakla Trabzon'a geldiğinde bu seminerin AAFLI ile ortak düzenlendiğini öğrenir öğrenmez toplantıyı boykot etmiş ve geri dönmüştü.

AAFLI İLE İLİşKİLERİN KESİLMESİ KARARI

1989-1991 döneminde Sovyet sisteminin ve Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından AAFLI alışmalarını Moğolistan gibi ülkelere kaydirmaya başladı. Ayrıca, Soğuk Savaş'ın sona erdiği koşullarda, ABD devletiyle ilişkileri iyice teşhir olmuş olan AAFLI ve diğer enstitülerin görevlerinin yeniden tanımlanması gündeme geldi. Bu arada, Türk-İş'in 1992 yılı Aralık ayında yapılan 16. Genel Kurulu'nda, Yol-İş'in önerisiyle karar taslağına konan, yabancı devletlerden para alma konusundaki şu karar kabul edildi: "Türk-İş 16. Olağan Genel Kurulu (...) Türk-İş'in eğitim faaliyetlerinin finansmanı için ye kuruluşlardan yapılan katkıların artırılmasını, yabancı devletlerden doğrudan veya dolaylı olarak alınan parasal kaynaklarla ve doğrudan veya dolaylı yabancı devlet kuruluşları ile bağımsızlığımızı zedeleyici işbirliklerine gidilmemesini ve ortak eğitim programlarının dzenlenmemesini" talep etmektedir.

AAFLI Türkiye Bürosu'nun faaliyetlerinin 1993 yılı sonlarında durdurulduğu duyuruldu. AAFLI Türkiye Bürosu'nun çalışmalarının resmen durdurulması ise 1995 yılı Eylül ayı sonunda gerçekleşti.